

Bijeenkomst VVE WG Dagvlinders

30 maart 2024
BC Molsbroek Lokeren

Bijeenkomst VVE WG Dagvlinders

30 maart 2024

Programma:

13h30: dagvlinderkiosk.

14h00: ***Agrodiaetus*** collecting protocol (Laurian Parmentier)

14h15: dagvlinders in **Baden-Württemberg** (Luc Verhelst).

15h00: pauze.

15h30: film: the **EBMs** (Europese meetnetten)

16h00: **Tuinmeetnet** VVE WG Dagvlinders 2017-2023 (Jurgen Couckuyt).

17h00: **Koolwitjes**, van het tuinmeetnet tot aan de Noordkaap (Kurt Jonckheere)

17h30: einde & napraten aan de bar.

Dagvlinder kiosk

Zaterdag 30 maart 2024

- Zaterdag 26 oktober 2024
- Zaterdag 30 november 2024
- Zaterdag 28 december 2024

Iedere 3de zaterdag van de maand
werkvergadering in Vrieselhof

Verontschuldigd

- Katy Beke
- Kathleen Buytaert
- Nico Couge
- Ortwin Hoffmann
- Maatje den Herder
- Dany Ranschaert
- Remy Vanden Berghe
- Kenny Vereecken
- Raphaël Windey

Aanwezig

- Hilde Bex
- Lieven Caekebeke
- Sandra Casier
- Frank Cornelis
- Jurgen Couckuyt
- Beau De Block
- Stefan De Decker
- Etienne De Schryver
- Kurt Jonckheere
- Anja Lambrechts
- Laurian Parmentier
- Rene Pletinck
- Matthias Poppe
- Stef Spruytte
- Vanessa Van Acker
- Daan Van Eenaeme
- Omer Van de Kerckhove
- Philippe Van de Velde
- Luc Verhelst

Dagvlinder of nachtvlinder ?

© Anja Lambrechts

Dagvlinder of nachtvlinder ?

Siona lineata

© Chris Steeman

© Anja Lambrechts

Dagvlinder of nachtvlinder ?

Siona lineata

© Chris Steeman

© Anja Lambrechts

Dagvlinder of nachtvlinder ?

© Anja Lambrechts

Flieflotter 2024

soort	aantal
Groot dikkopje	1
Oranjetipje	1
Staatblauwtje	1
Bloemenblauwtje	1
Dwergdikkopje	1
Bont zandoogje	2
Oranje zandoogje	2
Kleine vuurvinder	2
Sleedoornpage	1
Boomblauwtje	3
Zwartsprietdikkopje	2
Kaasjeskruiddikkopje	2
Bruin zandoogje	1
Landkaartje	4
Koevinkje	3
<i>Dubbelstipparelmoervlinder</i>	1
Hooibeestje	3
Citroenvlinder	1
Bruin blauwtje	1
Gehakelde aurelia	1
Kleine vos	1
<i>Cottische zijde-erebia</i>	1
Bruine eikenpage	1
Bont dikkopje	1
Groentje	1
Grote weerschijnvlinder	1
Groot koolwitje	1
Klein koolwitje	1
inzendingen	14

19.ix.2023,
Denderbelle.
© Luc Verhelst.

Interessante lectuur voor de leden

Samengesteld door Sandra Casier: sandra.casier2@gmail.com

Ubach, A. 2023.

The abandoning and traditional management of pastures: effects on plants and butterflies. *Cynthia*, Butlletí del Butterfly Monitoring Scheme a Catalunya 2021 – 2022. **17**: IV – V.

Sumari

Editorial 2

Estat de la xarxa del Butterfly Monitoring Scheme a Catalunya, Andorra i Balears els anys 2021 i 2022 3

Resum de les temporades 2021 i 2022 10

Gestió i conservació

Abandonament de la pastura i gestió tradicional: efectes sobre plantes i papallones 15

L'estació

Castelltallat 20

La Rierada 22

Ressenyes bibliogràfiques

El grau de resposta fenològica i la variabilitat estacional expliquen les tendències poblacionals associades al clima en les papallones mediterrànies 24

Beheer & bescherming i.f.v. dagvlinders

ABSTRACT

De graslandcommunities in de Pyreneeën

Breed spectrum aan planten en vlinders die worden beïnvloed door **begrazing**.

Nalaten van traditioneel beheer = effecten op aanwezige flora en dagvlinders.

Experiment in El Ripollès:

toepassen van traditionele begrazing in de vorm van **TRANSHUMANCE** = verticale verplaatsing van vee: hoger in de zomer, lager in de winter.

➔ toename in aantal soorten vlinders en in abundantie!

Geen begrazing: minder plantendiversiteit.

Een analyse in de county van **El Pallars Sobira** toonde aan dat langs een gradiënt van toenemende **encroachment (uitbreiding struikgewas)** de vlinderrijkdom het hoogst is in soorten en aantallen in weilanden waar **begrazing in LAGE INTENSITEIT** wordt Bedreven.

Maar bij **'semi-encroachment'** is de rijkdom het hoogst bij **meer intense begrazing**.

Pyrenese graslanden

Uitzonderlijk diverse gemeenschappen van fauna en flora, gevormd door eeuwen van menselijke activiteiten, zoals begrazing door hun vee.

Maar helaas: veel subalpiene weilanden zijn vandaag **verlaten** en worden snel overwoekerd door bomen en struiken = **verlies** van de rijke biodiversiteit en de erbij horende **dagvlindergemeenschappen** door het nalaten van het **traditionele extensieve begrazingsbeheer**.

Deze situatie is algemeen in veel Europese landen en dit wordt, samen met de intensivering van de landbouw, gezien als de **OORZAAK** van de **STERKE DALING** van de **GRASLANDVLINDERINDEX** in de afgelopen drie decades.

Paradoxaal:

in sommige gebieden juist trend naar OVER-BEGRAZING! Aantallen herders gedaald, maar trend naar aankoop van grotere kuddes door minder herders.

Nood aan diagnose en protocollen om de ecologische staat van graslanden te kunnen evalueren, gebaseerd op het aantal stuks vee.

Bedoeling: komen tot goede praktijken

en de promotie van herstel van open gebieden!!!

Resultaten van evaluaties tonen aan dat EXTENSIEVE begrazing noodzakelijk is voor behoud van de Pyrenese pastures en hun biodiversiteit.

Dagvlinders

Nauwe band met plantensoorten waarop de rupsen zich voeden + snelle reactie op veranderingen in graasbeheer.

Om de effecten van (het nalaten van) begrazing op het dagvlinderbestand te achterhalen doet men beroep op een **CMBS –Team**.

Betreft aantal projecten opgezet met verschillende focussen.

Project in de Alt ter Valley: El Ripolles:

Een serie telplots in een vallei waar traditioneel gegraasd wordt door zo'n 220 koeien volgens het systeem van TRANSHUMANCE.

In juni en juli grazen ze in Alt ter Valley, later verhuizen ze naar hogere gebieden tot in oktober.

20 plots: 60 x 60 m op verschillende hoogtes tussen 1300 en 2000m.

2018: controlejaar: inventarisatie en telling van dagvlinders en planten.

Vanaf 2019: 10 plots worden ontoegankelijk gemaakt voor de koeien.

Elke plot: telling van dagvlinders langs transect van 5 m breed en 500 m lang en wordt 3 keer per jaar gelopen, overeenstemmend met vliegtijden vlinders en langs zelfde transecten: 1 keer in juli: **planteninventarisatie.**

Resultaten en discussie

Duidelijke patronen in soortenrijkdom en aantallen dagvlinders volgens
HOOGTEGRADIËNTEN: meeste soorten en aantallen op 1300-1500 m.

Patroon van positieve correlatie tussen planten- en vlinderrijkdom
(waardplanten, nectarplanten).

Plantenrijkdom dalend in gesloten, niet begraasde plots: hoogcompetetieve,
dominante grassoorten nemen het over.

GEEN effecten op dagvlindergemeenschappen zichtbaar in de voor koeien
afgesloten plots, wanneer men de volledige hoogt gradiënt mee in beschouwing
neemt.

Maar ....

Bij analyse van een smaller hoogtebereik, dan zie je dat het aantal soorten dagvlinders en de abundantie stijgt in juli en augustus, maar enkel in begraasde plots (hangt samen met de beschikbaarheid van nectar in beide types plots)

In niet–begraasde plots in augustus: dominantie aan gras, dus weinig nectar

Begraasde plots: begin zomer vergelijkbaar minder bloemen als niet-begraasde plots (door begrazing)

Maar ...

naargelang kudde opschuiven naar boven: herstel van nectarplanten en dus attractiever voor dagvlinders!

DUS: traditioneel beheer moet bevoordeeld worden om planten kansen te geven te bloeien en zaad te zetten!

Project in Valls d'Usil

Gelegen in **Alt Pirineu Natural Park** = hotspot voor dagvlinderdiversiteit!

Selectie van 2 valleien:

1) El Barranc de Vinyals:

tegenwoordig zwaar beweid/begraasd door kudde schapen, koeien en paarden = HEAVY GRAZING PRESSURE = HGP

2) El Barranc de Clavera:

begraasd door 50 schapen en een paar merries = LOW GRAZING PRESSURE = LGP

Elke vallei: 3 keer telling van 3 verschillende plots.

Sumari

Editorial 2

Estat de la xarxa del Butterfly Monitoring Scheme a Catalunya

Andorra i Valles en els anys 2021 i 2022 3

Resum de les temporades 2021 i 2022 10

Gestió i conservació

Abandonament de la pastura i gestió tradicional: efectes sobre plantes i papallones 15

L'estació

Castellat 20

La Ribera 22

Resenyes bibliogràfiques

El grau de resposta fenològica i la variabilitat estacional en funció de les condicions poblacionals associades al clima en les papallones mediterrànies 24

Plots verschillen van elkaar op basis van storings- en of begrazingsdruk: plot zwaar begraasd, een half verlaten plot met lichte begrazing en een plot met struiken bedekt die niet begraasd wordt.

Alle plots : 1650 – 1900 m met subalpien grasland

Alle plots: transects, zigzaggend, 500 m lang, 5 m breed, 3 keer gelopen, overeenstemmend met vliegtijden en inventarisatie van de flora.

Resultaten en discussie

Algemeen:

grotere diversiteit aan soorten (61) in de LGP valley dan in de HGP valley (53 soorten).

Sampling in LGP valley: waarneming van 13 soorten die niet voorkwamen in de HGP valley, waarvan 5 die behoren tot het genus ***Erebia*** en ***Colias phicomone***.

Sampling HGP valley: 5 soorten die ontbreken in LGP valley, waaronder ***Lycaena tityrus***.

Abundantie:

LGP vallei : 922 vlinders

HGP vallei: 410 vlinders

In de LGP valley: soortenrijkdom en abundantie grootst in OPEN grasland, lager in meer gesloten habitats.

HGP vallei:

Grootste soortenrijkdom en abundantie in **semi-encroached** areas, terwijl de open graslanden en het struikgewas lagere, maar vergelijkbare waarden hadden op het vlak van abundantie en soortenrijkdom.

De minst begraasde delen die verruigen, tonen de grootste vlinderrijkdom, want daar het vee deze gebieden minder toegankelijk vindt, wordt het niet overbegraasd. Dit biedt **meer structuurvariatie en variatie aan microhabitats** en dus interessanter voor dagvlinders.

Ondanks slechts een jaar aan data, tonen de resultaten duidelijk een grotere soortenrijkdom en abundantie in gebieden met een **LAGERE BEGRAZINGSDRUK**

Sumari

Editorial 2

Estat de la xarxa del Butterfly Monitoring Scheme a Catalunya, Andorra i València els anys 2021 i 2022 3

Resum de les temporades 2021 i 2022 10

Gestió i conservació

Abandonament de la pastura i gestió tradicional: efectes sobre plantes i papallones 15

L'estació 20

Castellat 22

La Ribera 22

Resenyes bibliogràfiques

El grau de resposta fenològica i la variabilitat estacional expliquen les tendències poblacionals associades al clima en les papallones mediterrànies 24

LGP vallei:

Begrazing, maar met **lage intensiteit** = boost voor vlinderrijkdom en abundantie. In HGP: de minst begraasde delen die verruigen, tonen de grootste vlinderrijkdom, want daar het vee deze gebieden minder toegankelijk vindt, wordt het niet overbegraasd. Dit biedt meer structuurvariatie en variatie aan microhabitats en dus interessanter voor dagvlinders.

Hier werd bijvoorbeeld ***Phengaris arion*** gevonden, bedreigde soort met een voorkeur voor semi-grazed habitats.

A FIELD GUIDE TO THE BUTTERFLIES OF ROMANIA

 PELAGIC

LÁSZLÓ RÁKOSY

 PELAGIC

SUBJECTS ▾

SERIES ▾

NEW BOOKS ▾

A Field Guide to the Butterflies of Romania

By [László Rákosy](#)

- ✓ Covers in detail all 202 species of butterflies found in Romania.
- ✓ Illustrated throughout with live photographs and prepared plates, offering the best of both worlds.
- ✓ Wide-ranging introduction offers biogeographical context and discussion of conservation.

PAPERBACK

€35,95

✓ PUBLICATION: APRIL 2024

1

Preorder

 Shipped automatically on publication.

Subject: [zoology](#), [ecology](#), [entomology](#)

Series: [Pelagic Identification Guides](#)

 30 April 2024

ISBN 9781784274771

Tags: butterflies, Coming Soon, field guide, identification, lepidoptera, Romania

Activiteiten

VVE WG Dagvlinders 2024

Update: Activiteiten VVE WG Dagvlinders 2024

Inventarisatie Weerribben NL: *Lycaena dispar ssp. Batava*, de Grote vuurvlinder

- Week van **08 juli t.e.m. vrijdag 12 juli 2024**.
- **10 bevestigde** deelnemers.
- Ongeveer 4 uur rijden.
- Pendelen zal mogelijk zijn.
- Accommodatie bevestigd voor 15 personen.
- **Aansluiten nog steeds mogelijk.**

BC Donkmeer

- Is op zoek naar mensen die hun collectie willen tentoonstellen ?
- Neem contact op met **Thomas Van Lancker**
thomas.vanlancker@vzwdurme.be

NERDLAND

Festival

DOMEIN PUYENBROECK • WACHTEBEKE

24, 25 & 26 MEI '24

Sessies

‘opzetten van dagvlinders’

Sessies

‘genitaliën onderzoek dagvlinders’

Komende sessies

Volgende sessie 'opzetten van dagvlinders':

- Zaterdag 06 april 2024
- 10h00 tem 13h00
- BC Donkmeer

Volgende sessie 'genitalia onderzoek dagvlinders':

- Zaterdag 06 april 2024
- 13h00 tem 16h00
- BC Donkmeer

Inschrijven: couckuyt.jurgen@telenet.be

OPROEP

Filmpjes activiteiten VVE WG Dagvlinders

- **Assemblage** van activiteiten VVE WG Dagvlinders tijdens laatste bijeenkomst in december.
- Geen tik tok gedoe aub ?
- Werkgroep in beeld brengen !
- Core-business in beeld brengen.
- Zal ook als PR materiaal gebruikt worden op evenementen.

Agrodiaetus collecting protocol

Laurian Parmentier

Dagvlinders in **Baden-Württemberg**

Luc Verhelst

Session1: Butterfly Indicators – David Roy (youtube.com)

- Unieke data set maar met veel gaps
- Veel soorten vergelijkbaar met onze soorten: Argusvlinder, Kleine vos, Ringoogparelmoervlinder, Keizersmantel, Bont zandoogje, Kleine parelmoervlinder, Adonisblauwtje.
- Graslandindicator → soortspecifieke meetnetten (17 soorten), zowel algemene soorten als specialisten soorten.
- 32% neerwaartse trend (sinds 1990, EU27), 36% gans Europa.
- Bloemrijk grasland vs. landbouw areaal
- Niet genoeg data → veel gaps (Oost- en Zuid Europa)
- Geen referentie met vroeger (Shifting Baseline)
- Belangrijke boodschap is BLIJVEN monitoren (blijven tellen)
- Dagvlinders zijn gevoelig aan aanbod nectar, beheer, vegetatiestructuur, klimaatverandering → Sinusbeheer ?

Tuinmeetnet VVE WG Dagvlinders 2017-2023

Jurgen Couckuyt

Koolwitjes,
van het Tuinmeetnet tot aan de Noordkaap

Kurt jonckheere